

Hallituksen esitys Eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia siten, että maakaasulla nykyisin oleva 50 prosentin veronalennus saatetaan voimaan pysyväksi ja että kaikelle puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuotetulle sähkölle myönnetään sähköveroa vastaavaa verotukea. Sähköinen raideliikenne vapautetaan sähköverosta. Maakaasun ja yhdyskuntien lämmitysvoimaloissa puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuotetun sähkön verotuoton menetykset korvataan nostamalla kaikkien polttoaineiden hiilipitoisuuteen perustuvaa lisäveroa sekä sähköveroa. Teolli-

suuden saama tuki puun ja puupohjaisten polttoaineiden käytöstä sähköntuotantoon korvataan nostamalla teollisuuden sähköveroa. Nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että moottoribensiinin valmisteveron korotus olisi 20 penniä litralta ja dieselöljyn 15 penniä litralta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1998 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Vuoden 1997 alussa tuli voimaan energiaverotusta koskeva uudistus, joka toteutettiin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetulla lailla (1260/1996) sekä nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta annetulla lailla (1259/1996). Tuolloin luovuttiin sähkön tuotannossa käytettyjen energialähteiden verotamisesta ja siirryttiin verottamaan lopputuotetta eli sähköä. Sähkön tuotantopolttoaineet ovat verottomia. Sähkövero porrastettiin kahteen veroluokkaan. Alempaa veroa suorittavat teollisuus ja ammattimaiset kasvihuoneviljelijät. Sähkölle säädettyä korkeampaa veroa suorittavat muut kuten esimerkiksi kotitaloudet, palvelualat, maatalous ja julkinen sektori. Sähköveroa maksetaan kaikesta kulutukseen menevästä sähköstä. Myös esimerkiksi raideliikenteessä käytettävä sähkö on verollista. Ainoastaan vientiin menevä sähkö on säädetty verottomaksi.

Sähköveroa kannetaan kaikesta sähköstä tuotantotapaan katsomatta. Verotuksellisesti

ei ole eroa sillä, onko sähkö tuotettu tuulitai vesivoimalla, puulla, hakkeella, turpeella, kivihiilellä vai ydinvoimalla. Puu ja puupohjaiset polttoaineet kuten myös tuuli- ja vesivoima menettivät uudistuksen johdosta sen kilpailuedun, joka niillä oli ennen sähköverotuksen uudistusta. Teollisuus, joka aikaisemmin ei maksanut veroa sähkön tuottamisessa käyttämästään mustalipeästä tai muista jätepolttoaineista, joutuu maksamaan veroa myös omaan käyttöönsä tuottamasta sähköstä. Veron kannalta ei ole merkitystä sillä, onko sähkö tuotettu ympäristöystävällisellä tavalla vai ei.

Sähköveron verovelvollisena on useimmiten verkonhaltija. Vaikka sähkön tuottaja ei olekaan verovelvollinen sähköverkkoon siirtämästään sähköstä, pienimuotoiselle sähköntuotannolle myönnetään valtion varoista tukea. Tuella kompensoidaan sitä kilpailuedun menetyksiä, joka kohdistuu niihin energialähteisiin, joilla tuotettu sähkö aikaisemmin oli kokonaan verosta vapaata. Muutoksen johdosta suhteellisesti vaikein asema oli pienimuotoisella voimantuotannolla. Pie-

nimuotoiseksi voimantuotannoksi katsotaan sellainen sähköntuotanto, jossa sähkö tuotetaan tuulivoimalla tai vesivoimalaitoksessa, jonka nimellisteho on enintään yksi megavolttiampeeri taikka nimellisteholtaan enintään 40 megavolttiampeerin lämmitysvoimalaitoksessa, joka tuottaa sähköä puulla tai polttoturpeella. Tukea, jonka määrä on vahvistettu 1,6 penniksi kilowattitunnilta, maksetaan sähkön tuottajalle hakemuksesta viiden vuoden ajan. Puhtaasti hallinnollisista syistä johtuen tukea ei makseta, jos hakemuksessa tarkoitettu sähkön määrä on alle 100 megawattituntia. Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt tuen 19 päivänä kesäkuuta 1997.

Maakaasulle oli säädetty liikevaihtoverottomuus ja niin sanottu tuontihintavähennys liikevaihtoverolaissa (559/1991) väliaikaisesti vuosille 1992—2001. Euroopan unionin jäsenyyden vuoksi tuontihintavähennyksestä jouduttiin luopumaan arvonlisäverolaissa (1501/1993) vuoden 1995 alussa. Tämä muutos korvattiin sillä, että eräiden energialähteiden valmisteverosta annettuun lakiin (1473/1994) maakaasulle säädettiin vuosien 1995—1997 ajaksi 50 prosentin alennus siitä verosta, joka sille verojärjestelmän perusteiden mukaan muutoin olisi kuulunut. Energiaverotuksen uudistuksessa vuoden 1997 alussa sanottu alennus säilytettiin vielä vuoden 1997 loppuun.

Lämmön tuotannon polttoaineista kannetaan edelleen veroa. Kuitenkin polttoaineiden energiasisällön mukaan määräytyvästä energiaosuudesta luovuttiin vuoden 1997 alussa, ja vero määrätään pelkästään energialähteen hiilisisällön perusteella. Veron määrä, joka verotaulukossa on säädetty lisäverona, on nykyisin 70 markkaa hiilidioksiditonilta. Hiilipitoisuuteen perustuvaa lisäveroa on korotettu merkittävästi vuoden 1995 alussa sekä jälleen vuoden 1997 alussa. Lisäveroa kannetaan sähkön ja eräiden energialähteiden valmisteverosta annetussa laissa tarkoitetuista tuotteista sekä lisäksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa tarkoitetuista nestemäisistä polttoaineista.

Nestemäisistä polttoaineista kannetaan ympäristöperusteisen lisäveron lisäksi fisikaalisiin syihin perustuvaa perusveroa. Lyijyttömän moottoribensiinin ja pakokaasupäästöjä vähentävien reformuloidun moottoribensiinin ja rikittömän dieselöljyn perusvero on lisäksi ympäristönäkökohdat huomioon ottaen por-

rastettu polttoaineiden peruslaatuja alhaisemmaksi. Valmisteverotuksen yhteydessä nestemäisistä polttoaineista sekä kivihiilestä, maakaasusta ja sähköstä kannetaan lisäksi huoltovarmuusmaksua, joka tuloutetaan huoltovarmuusrahastoon valtion varmuusvarastoinnista koituvien kustannusten kattamista varten.

Liikennepolttoaineiden valmisteveroa on kuluvalle vuosikymmenellä korotettu eri tavoin. Moottoribensiinin valmisteveroa on korotettu useana vuonna, viimeksi vuoden 1996 alusta voimaan tulleella lailla (1342/1995), jolloin perusveroa korotettiin 40 pennillä litralta. Dieselöljyn valmisteveroa korotettiin edellisen kerran valtiontaloudellisista syistä vuonna 1993, jolloin korotus oli 10 penniä litralta. Sen jälkeen dieselöljyn valmisteveroa on tosin korotettu vuonna 1994, mutta tällöin korotus liittyi arvonlisäverojärjestelmän voimaantumiseen. Veroa korotettiin tuolloin 55 pennillä litralta. Muutoksen tarkoituksena oli korvata arvonlisäverojärjestelmään liittyvä ostovähennys, joten käytännössä veron korotus lisäsi ainoastaan vähennysjärjestelmän ulkopuolelle jääneiden dieselajoneuvojen polttoainekustannuksia.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Suomen energiastrategiassa, joka sisältyy eduskunnalle 3 päivänä kesäkuuta 1997 annettuun valtioneuvoston energiapoliittiseen selontekoon, todetaan, että energialla on keskeinen osuus pyrittäessä kestäväan kehityksen mukaiseen tuotanto- ja kehitysmalliin. Suomen hiilidioksidipäästöjen alentamiseksi energiantuotannon rakennetta olisi suunnattava uusiutuvien energialähteiden ja vähemmän hiili-intensiivisten fossiilisten energialähteiden suuntaan. Suomen oloissa tämä edellyttää erityisesti puun ja puupohjaisten polttoaineiden sekä maakaasun käytön lisäämistä. Hallituksen esittämällä energiaverotarkoituksella pyritään näihin päämääriin.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Yleistä

Esityksessä säilytetään nykyisen energiave-

rotuksen perusrakenne ennallaan.

Maakaasu

Esityksessä ehdotetaan, että maakaasun 50 prosentin veronalennusta jatketaan pysyvänä. Esityksen tavoitteena on siten toteuttaa valtioneuvoston energiapolitiikkaa maakaasun osalta ja tukea valtioneuvoston energiapolitiiseen selontekoon sisältyvää kannanottoa maakaasun käytön edistämiseksi.

Puun ja puupohjaisten polttoaineiden tuki

Esityksessä ehdotetaan niin ikään Suomen energiastrategian tavoitteiden mukaisesti, että puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuotetulle sähkölle myönnetään valtion varoista tukea. Puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tarkoitetaan tässä lähinnä metsäteollisuudessa sivutuotteena syntyviä jätetuotteita kuten esimerkiksi haketta, puunkuoria, sahanpurua ja mustalipeää. Puuta ja puupohjaisia polttoaineita käytetään yhdyskuntien lämmitysvoimalaitoksissa ja teollisuuden energian tuotannossa.

Yhdyskuntien lämmitysvoimalaitoksissa tuotettu sähkö siirretään yleensä sähköverkkoon, ja verkonhaltija on velvollinen maksamaan sähköveron. Koska voimalaitoksen toimittama sähkö siirretään verkkoon verottomana, sähkön tuottaja ei ole verovelvollinen eikä veroa näin ollen voida palauttaa hänelle. Puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuotetun sähkön tuki ehdotetaan maksettavaksi valtion varoista hakemuksesta sähkön tuottajalle. Tukeen sovellettaisiin samoja menettelysääntöjä kuin pienvoimalaitoksille maksettavaan vastaavaan tukeen. Siten esimerkiksi hallinnollisten syiden vuoksi tukea ei maksettaisi, jos hakemuksessa tarkoitettu sähkö määrä on alle 100 megawattituntia.

Se, joka tuottaa sähköä omaan tai toisen käyttöön siirtämättä sähköä sähköverkkoon, on itse kuitenkin sähköstä verovelvollinen. Tällöin verovelvollinen joutuu kuukausittain toimittamaan asianomaiselle piiritullikamarille sähköveroa koskevan veroilmoituksen. Tällaiselle verovelvollisille, joka lähinnä toimii prosessiteollisuudessa, tuki ehdotetaan toteutettavaksi siten, että verovelvollinen ilmoittaa omaan tai toisen käyttöön tulleen sähkö, joka on tuotettu puulla tai puupoh-

jaisilla polttoaineilla, verottomina toimituksiin. Tällöin myös vähäiset määrät puulla tai puupohjaisilla polttoaineilla tuotettua sähköä voitaisiin ilmoittaa verottomina toimituksina ilman sähköön käyttöön liittyviä vähimmäisrajoituksia, koska tämä ei lisäisi hallinnollista työmäärää, toisin kuin edellä tarkoitettu lämmitysvoimalaitoksille maksettava tuki. Omakäyttölaitteiden kuluttama sähkö ei kuuluisi tuen piiriin. Verottomuuden toteuttamista koskevaan menettelyyn sovellettaisiin muutoin valmisteverotuslain (1469/1994) sääntöjä. Jos teollisuuslaitos kuitenkin toimittaisi sähköä sähköverkkoon, tuki maksettaisiin sille hakemuksesta samalla tavalla kuin yhdyskuntien lämmitysvoimalaitoksille.

Kauppa- ja teollisuusministeriö antaisi erikseen päätöksen siitä, miltä osin sähkö katsotaan tuotetuksi puulla tai puupohjaisilla polttoaineilla taikka muilla polttoaineilla.

Tuen määrä vastaisi teollisuuden sähköstä maksamaa sähköveroa ja olisi käytännössä 2,02 penniä kilowattitunnilta.

Pienvoimalaitokset saavat nykyisin muunmuassa puulla tuottamastaan sähköstä vastaavanlaista tukea, jonka määrä on vahvistettu laissa 1,6 penniksi kilowattitunnilta. Jos tällainen pienvoimalaitos tai tässä esityksessä tarkoitettu suurempi laitos käyttäisi puupohjaisia polttoaineita sähkön tuotannossa, tuki olisi vastaavasti 2,02 penniä kilowattitunnilta. Tällaisen epäoikeudenmukaisen tilanteen välttämiseksi ehdotetaan, että pienvoimalaitoksille maksettava tuki nostettaisiin yhtä suureksi kuin minkä suuremmatkin laitokset tämän esityksen nojalla tulevat saamaan eli 2,02 penniin kilowattitunnilta.

Tuen maksaisi tullilaitos. Tuki maksettaisiin polttoaineveroa koskevalta tulomomentilta. Tullilaitos seuraisi sitä, paljonko valtion varoista tukea on maksettu ottaen huomioon myös verovelvollisten ilmoittaman kysymyksessä olevan verottoman käytön.

Edellä mainitut tuet ovat sellaista Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitettua valtion tukea, jonka maksamiseen tulee saada komission lupa. Tukea voidaan maksaa vasta sen jälkeen, kun komission hyväksyntä on saatu. Jos tuen hyväksyntä saataisiin vasta ehdotetun lain voimaantulon jälkeen, tuki maksettaisiin taannehtivasti hakemuksesta. Hallinnollisista syistä johtuen myös niiden verovelvollisten, jotka muutoin saisivat tuen veroilmoituksensa suorana verottomuutena, tulisi tehdä erik-

seen hakemus siitä tuesta, johon he ovat oikeutettuja lain voimaantulon ja sen kalenterikuukauden päättymisen väliseltä ajalta, jolloin komissio on hyväksynyt tuen. Tähän tukeen sovellettaisiin myös ehdotetun lain 8 a §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä.

Eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain (1593/1994) 1 §:n mukaan tuki voidaan periä kokonaan tai osittain takaisin, jos se on myönnetty vastoin komission päätöstä.

Raideliikenne

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että sähkö, joka toimitetaan sähköisen raideliikenteen välittömään käyttöön, vapautettaisiin sähköverosta. Raideliikenteellä tarkoitetaan raitiovaunu-, metro- ja junaliikennettä. Verottomuus toteutettaisiin siten, että verkonhaltija ilmoittaa sähköveroilmoituksessaan sanotulle liikenteelle toimitetun sähkön verottomina toimituksina. Verottomuus koskisi kuitenkin vain sähköiselle raideliikenteelle välittömästi toimitettavaa sähköä mukaan lukien vaunujen ja vetureiden lämmityksen sekä vaihteiden lumensulatuksen. Käytännössä sähkö, joka olisi edellä olevan mukaan verotonta, syötetään ja mitataan erikseen, mikä olisikin edellytys verottomuuden toteuttamiselle. Verottomuus ei koskisi sähkön välillistä käyttöä esimerkiksi liikenteen ohjaukseen, asemarakennusten lämmitykseen tai valaistukseen, rullaportaiden sähköä tai muuta vastaavaa sähkön käyttöä. Muutoksella korvattaisiin vähäisessä määrin sitä kustannusten lisäystä, joka aiheutuu julkiselle liikenteelle siitä, että julkisen liikenteen arvonlisäveroa nostetaan ja dieselöljyn valmisteveroa korotetaan.

Energiaverojen yleinen veronkorotus

Maakaasun pysyväksi säädetty veronalennus ja lämmitysvoimalaitosten saama tuki puun ja puupohjaisten polttoaineiden käytöstä ehdotetaan kompensoitavaksi korottamalla yleistä energiaverotasoa. Sekä ympäristöperusteinen lisävero että sähkövero nousisivat. Teollisuuden puun ja puupohjaisten polttoaineiden käytön tuki ehdotetaan kompensoitavaksi nostamalla teollisuuden maksamaa sähköveroa.

Eri energialähteiden lisäverot ja sähkön

vero muuttuisivat esityksen johdosta seuraavasti:

Tuote	Lisävero vuonna 1997	Lisävero vuonna 1998
Moottoribensiini p/l	16,4	19,1
Dieselöljy p/l	18,6	21,8
Kevyt polttoöljy p/l	18,6	21,8
Raskas polttoöljy p/kg	22,1	25,8
Kivihiili mk/t	169,0	198,6
Polttoturve mk/MWh	4,2	4,9
Maakaasu p/nm3	7,1	8,3
Sähkö		
- veroluokka I	3,1	3,25
- veroluokka II	1,675	2,02

Liikennepolttoaineiden veronkorotus

Liikennepolttoaineiden valmisteveroa ehdotetaan korotettavaksi valtiontaloudellisten syiden vuoksi. Liikennepolttoaineiden tasapuolisen kohtelun vuoksi korotus ehdotetaan tehtäväksi moottoribensiinin ohella dieselöljyyn siten, että moottoribensiinin veroa korotettaisiin kaikkiaan 20 pennillä litralta (perusveron korotus 17,3 penniä litralta ja lisävero 2,7 penniä litralta) ja dieselöljyn 15 pennillä litralta (perusvero 11,8 penniä litralta ja lisävero 3,2 penniä litralta).

Liikennepolttoainelaatujen ympäristöporastuksen säilyttämiseksi ehdotettavat veronkorotukset koskisivat kaikkia moottoribensiini- ja dieselöljyalaatua.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Valtiontaloudelliset vaikutukset

Maakaasun veron pysyttäminen nykyisellä alennetulla tasolla merkitsisi vuoden 1998 kulutusmäärillä laskettuna arviolta noin 220 miljoonan markan pienennystä veron tuottoon vuositasona.

Puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuotetun sähkön verotuki olisi teollisuuden osalta vuosittain arviolta noin 100 miljoonaa markkaa, millä summalla valtion verotuotot vastaavasti vähenisivät. Muiden sähköntuottajien verotuki vähentäisi verotuottoja noin 10 miljoonaa markkaa.

Raideliikenteen sähköveron vapaus vähentäisi verotuottoja noin 10 miljoonalla markalla.

Maakaasun 50 prosentin verohelpotus sekä

lämmitysvoimalaitoksissa tuotetun sähkön verotuki, yhteensä noin 230 miljoonaa markkaa, korvataan veronsaajalle nostamalla yleistä energiaverotaso eli lisäveroa ja sähköveroa siten, että muutosten yhteisvaikutus veron tuotossa pysyisi muuttumattomana. Tämä nostaisi lisäveron perustetta nykyisestä 70 markasta 82 markkaan hiilidioksiditonnilta.

Teollisuuden puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuottaman sähkön verottomuus korvataan nostamalla vastaavasti teollisuuden maksamaa sähköveroa.

Moottoribensiiniä kulutetaan vuosittain noin 2,49 miljardia litraa. Kun otetaan huomioon veronkorotuksesta johtuva hinnan nousun vaikutus bensiinin kulutusmääriin, perusveron ja lisäveron korotuksen arvioidaan lisäävän polttoaineveron tuottoa 400 miljoonalla markalla. Koska polttoaineiden arvonlisävero lasketaan niiden valmisteveron sisältävästä hinnasta, aiheuttaisi polttoaineveron korotus vuositason lisäksi 90 miljoonan markan lisäyksen arvonlisäveron tuottoon.

Dieselöljyä kulutetaan vuosittain reilut 1,9 miljardia litraa. Vuonna 1998 sitä arvioidaan kulutettavan 1,94 miljardia litraa. Jos tällöin otetaan huomioon veronkorotuksesta ja siten myös hinnan noususta johtuva kulutuksen lasku, veron korotusten arvioidaan lisäävän polttoaineveron tuottoa 270 miljoonalla markalla kuluvaan vuoteen verrattuna. Arvonlisäveron osalta lisätuotto olisi arviolta vajaat 60 miljoonaa markkaa vuodessa.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Teollisuuslaitoksia, jotka saisivat puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuotetun sähkön tukea, on arviolta noin 50. Tuki näiden osalta toteutettaisiin suorana verottomuutena, mikä sinänsä ei vaadi lisähenkilöstöä. Sen sijaan tuen tarkastus aiheuttaisi tullilaitokselle lisätoita. Yhdyskuntien lämmitysvoimalaitokset, joita on arviolta noin 40, hakisivat tukea kerran tai kaksi kertaa vuodessa. Näiden hakemusasioiden käsittely sekä verotuksen ja tarkastuksen toimittaminen lisäisi tullilaitoksessa henkilöstön työmäärää kahdella henkilötyövuodella. Nämä työmäärien lisäykset pyritään hoitamaan nykyisin voimavaroin.

3.3. Hinta- ja kustannusvaikutukset

Ehdotetut veromuutokset nostaisivat lämmöntuotannossa käytettävien polttoaineiden sekä liikennepolttonesteiden hintoja. Myös sähkön hinta nousisi.

Lämmöntuotannon polttoaineista kevyen polttoöljyn hinta nousisi noin kaksi, raskaan polttoöljyn noin neljä ja kivihiilen hinnat noin seitsemän prosenttia sekä maakaasun ja polttoturpeen hinnat vajaat kaksi prosenttia.

Sähkön hinta nousisi kotitalouksissa vajaalla puolella prosentilla. Kotitalouksien sähkölasku nousisi noin 10 markalla vuodessa. Tämän lisäksi sähkölämmitteisen talon sähkölaskuun tulisi 30 markan lisäys ja öljylämmitteisen talon kustannuksiin noin 70 markan lisäys vuositason.

Teollisuudessa sähkön hinnan korotus olisi suhteellisesti suurempi; prosessiteollisuudessa ostosähkön hinta nousisi vajaat kaksi prosenttia ja muussa teollisuudessa noin prosentin.

Toteutuessaan esitys nostaisi moottoribensiinin hintoja arviolta 25 pennillä litralta eli viimeaikaiset hinnankorotukset huomioon ottaen noin neljällä prosentilla. Keskimääräisellä 18 000 kilometrin vuotuisella ajomäärällä bensiinikäyttöisen ajoneuvon polttoainekustannukset kasvaisivat veronkorotuksen myötä vajaalla 300 markalla vuodessa.

Dieselöljylaatujen hinnat nousisivat arviolta keskimäärin 18 penniä litralta eli noin 4,5 prosentilla. Tämän suuruinen lisäkustannus aiheutuisi dieselöljylitralla, joka käytetään arvonlisäverotuksen ostovähennysjärjestelmään kuulumattomissa ajoneuvoissa. Käytännössä edellä sanottu koskisi yksityiskäyttöön rekisteröityjen ajoneuvojen lisäksi sellaisia yritysten käytössä olevia henkilöautoja, jotka eivät kuulu ostovähennysjärjestelmän piiriin. Keskimääräisellä 18 000 kilometrin ajomäärällä ajoneuvon vuotuinen kustannuslisä olisi vajaa 200 markkaa.

Arvonlisäverotuksessa ostovähennyksen piiriin kuuluvien ajoneuvojen polttoaineen lisäkustannus jäisi arviolta 15 penniin litralta dieselöljyn hankintahintaan sisältyvän arvonlisäveron ollessa elinkeinonharjoittajan omassa arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoista.

Dieselöljyn veron korotus jakautuisi ajoneuvoryhmittäin seuraavasti:

Ajoneuvo	Veron korotus milj. mk	Osuus korotuksesta %
Henkilöautot	18	7
Pakettiautot	42	15,5
Kuorma-autot	176	65
Linja-autot	34	12,5
Yhteensä	270	100

Verokertymän muutokset energialähteittäin vuoteen 1997 verrattuna olisivat seuraavat:

Tuote	Lisäys miljoona markkaa	
Bensiini	400	
Dieselöljy	270	
Kevyt polttoöljy	70	
Raskas polttoöljy	40	
Kivihiili	- 50	(kulutuksen arvioidaan vähenevän vuonna 1998)
Maakaasu	60	
Turve	10	
Sähkö	200	
Yhteensä	1 000	

Kulutussektoreittain verokertymät (ilman arvonlisäveroa) kasvaisivat, myös arvioidut kulutuksen muutokset huomioon ottaen, seuraavasti:

	miljoona markkaa	
Liikenne	670	
Teollisuus	210	* (nettolisäys 110 miljoonaa markkaa)
Muut	120	
Yhteensä	1 000	

* Teollisuuden sähköveron korotuksella rahoitetaan teollisuuden sähkön tuotannossa käytettävälle energiapuulle annettava sähköveron alennus, noin 100 miljoonaa markkaa.

Ehdotettu muutos lisäisi valtion valmisteverotuloja liikennepolttoaineiden osalta kaikkiaan noin 670 miljonalla markalla. Muuhun energiaan kohdistuvalla verotuksen tasokorotuksella sekä teollisuuden sähköveron korotuksella korvataan 330 miljoonaa markkaa, joka aiheutuu maakaasun veron pysyvästä alennuksesta sekä puun ja puupohjaisten polttoaineiden käytöstä maksettavasta tuesta.

3.4. Energia- ja ympäristöpoliittiset vaikutukset

Hiilidioksidiveron tason korottaminen nykyisestä 70 markasta 82 markkaan hiilidioksiditonnilta parantaa verottomien uusiutuvien energialähteiden kilpailuasemaa lämmön tuotannossa.

Maakaasun väliaikainen veronalennus ehdotetaan muutettavaksi pysyväksi. Toimenpiteellä turvataan maakaasun kilpailukyky muihin fossiilisiin energialähteisiin nähden yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa sekä maakaasukäyttöisissä lämpölaitoksissa. Maakaasun veroalennuksen väliaikaisuus on aiheuttanut epävarmuutta energiainvestoinneissa. Pysyvän alennuksen säätäminen poistaa tämän ongelman.

Ehdotetut toimenpiteet parantavat uusiutuvien energialähteiden ja maakaasun kilpailukykyä ja antavat mahdollisuuden näiden käytön lisäämiseen ja sitä kautta Suomen hiilidioksidipäästöjen alenemiseen.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 22 päivänä lokakuuta 1996 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää mahdollisuuksia ja tehdä ehdotuksensa energiapuun korjuun ja käytön edistämiseksi. Muiden toimenpideehdotusten lisäksi työryhmä esitti 27 päivänä maaliskuuta 1997 jättämässään muistiossa (työryhmämuistio MMM 1997:4) verotuksen osalta sen selvittämistä, että puupolttoaineille (metsähake, kuori, puujäte) ryhdytään maksamaan tukea 1,6 penniä kilowattitunnilta lämmitysvoimalaitoksen nimellistehon suuruudesta riippumatta.

Suomen energiastrategiassa, joka sisältyy eduskunnalle annettuun valtioneuvoston energiapoliittiseen selonteeseen, on käsitelty laajasti Suomen energiapolitiikan suuntaviivoja.

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovainministeriössä yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministeriön ja tullihallituksen kanssa.

4.2. Eduskunnan lausumat ja muut kannanotot

Vastauksessaan (EV 243/1996 vp) halli-

tuksen esitykseen energiaverotusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi (HE 225/1996 vp) eduskunta edellytti muun muassa, että hallitus kiirehtii toimenpideohjelman energiapuun korjuun sekä puun energiakäytön kannattavuuden kehittämiseksi muun muassa verotuksellisin keinoin. Toimenpideohjelman ehdotusten on sisällyttävä viimeistään valtion vuoden 1998 talousarvioon ja siihen liittyviin lakiehdotuksiin. Lisäksi eduskunta edellytti, että hallitus selvittää ennen vuoden 1998 budjettiesityksen valmistumista, onko tarkoituksenmukaista jatkaa maakaasun verohelpotusta ja luopua siitä asteittain.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 1998 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja muista velvoitteista

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen säännökset rajoittavat valtion tukien käyttöä talouspolitiikan välineenä. Sopimuksen 92 artiklassa todetaan, että jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uh-

kaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotantolaitosta, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tukien käytön kieltämiseen on kuitenkin useita poikkeuksia. Suomi sai 19 päivänä kesäkuuta 1997 komission hyväksymisen pienvoimailojen tuelle, josta säädetään sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 8 §:ssä.

Sopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämisestä tai muuttamisesta koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei 92 artiklan mukaan sovellu yhteismarkkinoille, se aloittaa artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä eli tekee päätöksen siitä, että asianomaisen jäsenvaltion on komission asettamassa määräajassa poistettava tuki tai muutettava sitä. Tässä esityksessä tarkoitettua tuesta ja tukimäärän muuttamisesta ilmoitetaan komissiolle hallituksen esityksen antamisen jälkeen.

6. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1472/1994) liitteenä oleva verotaulukko, sellaisena kuin se on laissa 1259/1996, seuraavasti:

Liite

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Perusvero	Lisävero	Huoltovarmuusmaksu
Lyijytön moottoribensiini p/l				
— peruslaatu	1	314,2	19,1	4,0
— reformuloitu	2	309,2	19,1	4,0
Lyijyllinen moottoribensiini p/l				
— peruslaatu	3	359,2	19,1	4,0
— reformuloitu	4	354,2	19,1	4,0
Moottoribensiinin sekoitus p/l				
— peruslaatu	5	336,7	19,1	4,0
— reformuloitu	6	331,7	19,1	4,0
Dieselöljy p/l				
— peruslaatu	7	171,7	21,8	2,1
— reformuloitu	8	156,7	21,8	2,1
Kevyt polttoöljy p/l	9	10,4	21,8	2,1
Raskas polttoöljy p/kg	10	—	25,8	2,1

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

2.

Laki

sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1260/1996) 7 §:n 3 kohta, 8 §:n 1 momentti ja lain liitteenä oleva verotaulukko sekä

lisätään 7 §:ään uusi 4 kohta ja lakiin uusi 8 a § sekä sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

7 §

Valmisteverotonta ja huoltovarmuusmaksutonta on sähkö:

3) joka luovutetaan yhteisön ulkopuolelle tai toimitetaan muualle yhteisön alueelle kuin Suomessa kulutettavaksi;

4) joka toimitetaan sähköisen raideliikenteen välittömään käyttöön.

8 §

Sillä, joka tuottaa sähköä

1) tulivoimalla; tai

2) vesivoimalaitoksessa, jonka nimellisteho on enintään yksi megavolttiampeeri; taikka

3) nimellisteholtaan enintään 40 megavolttiampeerin lämmitysvoimalaitoksessa, joka tuottaa sähköä puulla tai polttoturpeella,

on oikeus hakemuksesta saada sähköverkkoon toimitetusta sähköstä tukea. Tuen määrä on 2,02 penniä kilowattitunnilta.

Muu tuki

8 a §

Muissa kuin 8 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa sillä, joka tuottaa sähköä puulla tai puupohjaisilla polttoaineilla ja siirtää näin tuotetun sähkön sähköverkkoon, on oikeus hakemuksesta saada sähköverkkoon toimitetusta sähköstä tukea. Tuen määrä on 2,02 penniä kilowattitunnilta.

Tuen maksamiseen sovelletaan, mitä 8 §:n

2—5 momentissa säädetään.

Sillä, joka tuottaa sähköä puulla tai puupohjaisilla polttoaineilla omaan tai toisen käyttöön siirtämättä sähköä sähköverkkoon, on oikeus saada siitä suoritettavaa sähköveroa vastaavaa tukea. Tuen maksaminen toteutetaan siten, että tukeen oikeutettu verovelvollinen ilmoittaa sanotunlaisen sähkön verottomana toimituksenaan. Verottomuuden toteuttamista koskevaan menettelyyn sovelletaan muutoin valmisteverotuslain (1469/1994) säännöksiä.

Asianomainen ministeriö päättää erikseen siitä, miltä osin tässä pykälässä tarkoitettu sähkö katsotaan tuotetuksi puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla taikka muilla polttoaineilla.

Edellä 8 §:ssä ja tässä pykälässä tarkoitettuun tukeen sovelletaan lisäksi eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annettua lakia (1593/1994).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tämän lain 8 a §:n 3 momentissa tarkoitettua menettelyä sovelletaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona komissio on hyväksynyt momentissa tarkoitettua tuen. Tämän lain voimaantulon ja tuen hyväksy-

mistä koskevan kalenterikuukauden väliseltä ajalta tuki maksetaan jälkikäteen hakemuksesta. Tuen suuruus on tällöin sähköstä maksettu vero ja tukeen sovelletaan muutoin, mitä tämän lain 8 §:n 2—5 momentissa säädetään.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Valtiovarainministeri *Sauli Niinistö*

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Perusvero	Lisävero	Huoltovarmuusmaksu
Sähkö p/kWh				
veroluokka I	1	—	3,25	0,075
veroluokka II	2	—	2,02	0,075
Kivihiili, kivihiilibriketit, kivihiilestä valmistetut kiinteät polttoaineet mk/t	3	—	198,6	7
Polttoturve mk/MWh	4	—	4,9	—
Maakaasu, kaasumainen p/nm ³	5	—	8,3	0,5
Mäntyöljy p/kg	6	25,8	—	—

1.

Laki**nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1472/1994) liitteenä oleva verotaulukko, sellaisena kuin se on laissa 1259/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Liite

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Perusvero	Lisävero	Huoltovarmuusmaksu
Lyijytön moottoribensiini p/l				
— peruslaatu	1	296,9	16,4	4,0
— reformuloitu	2	291,9	16,4	4,0
Lyijyllinen moottoribensiini p/l				
— peruslaatu	3	341,9	16,4	4,0
— reformuloitu	4	336,9	16,4	4,0
Moottoribensiinin sekoitus p/l				
— peruslaatu	5	319,4	16,4	4,0
— reformuloitu	6	314,4	16,4	4,0
Dieselöljy p/l				
— peruslaatu	7	159,9	18,6	2,1
— rikitön laatu	8	144,9	18,6	2,1
Kevyt polttoöljy p/l	9	10,4	18,6	2,1
Raskas polttoöljy p/kg	10	—	22,1	1,7

*Ehdotus**Liite***VEROTAULUKKO**

Tuote	Tuote-ryhmä	Perusvero	Lisävero	Huoltovarmuusmaksu
Lyijytön moottoribensiini p/l				
— peruslaatu	1	314,2	19,1	4,0
— reformuloitu	2	309,2	19,1	4,0
Lyijyllinen moottoribensiini p/l				
— peruslaatu	3	359,2	19,1	4,0
— reformuloitu	4	354,2	19,1	4,0
Moottoribensiinin sekoitus p/l				
— peruslaatu	5	336,7	19,1	4,0
— reformuloitu	6	331,7	19,1	4,0
Dieselöljy p/l				
— peruslaatu	7	171,7	21,8	2,1
— reformuloitu	8	156,7	21,8	2,1
Kevyt polttoöljy p/l	9	10,4	21,8	2,1
Raskas polttoöljy p/kg	10	—	25,8	2,1

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

2.

Laki

sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1260/1996) 7 §:n 3 kohta, 8 §:n 1 momentti ja lain liitteenä oleva verotaulukko sekä

lisätään 7 §:ään uusi 4 kohta ja lakiin uusi 8 a § sekä sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Valmisteverotonta ja huoltovarmuusmaksutonta on sähkö:

3) joka luovutetaan yhteisön ulkopuolelle tai toimitetaan muualle yhteisön alueelle kuin Suomessa kulutettavaksi.

3) joka luovutetaan yhteisön ulkopuolelle tai toimitetaan muualle yhteisön alueelle kuin Suomessa kulutettavaksi;

4) joka toimitetaan sähköisen raideliikenteen välittömään käyttöön.

8 §

Sillä, joka tuottaa sähköä

1) tuulivoimalla; tai

2) vesivoimalaitoksessa, jonka nimellisteho on enintään yksi megavolttiampeeri; taikka

3) nimellisteholtaan enintään 40 megavolttiampeerin lämmitysvoimalaitoksessa, joka tuottaa sähköä puulla tai polttoturpeella,

on oikeus hakemuksesta saada sähköverkkoon toimitetusta sähköstä tukea. Tuen määrä on 1,6 penniä kilowattitunnilta.

8 §

Sillä, joka tuottaa sähköä

1) tuulivoimalla; tai

2) vesivoimalaitoksessa, jonka nimellisteho on enintään yksi megavolttiampeeri; taikka

3) nimellisteholtaan enintään 40 megavolttiampeerin lämmitysvoimalaitoksessa, joka tuottaa sähköä puulla tai polttoturpeella,

on oikeus hakemuksesta saada sähköverkkoon toimitetusta sähköstä tukea. Tuen määrä on 2,02 penniä kilowattitunnilta.

Muu tuki

8 a §

Muissa kuin 8 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa sillä, joka tuottaa sähköä puulla tai puupohjaisilla polttoaineilla ja siirtää näin tuotetun sähkön sähköverkkoon, on oikeus hakemuksesta saada sähköverkkoon toimitetusta sähköstä tukea. Tuen määrä on 2,02 penniä kilowattitunnilta.

Tuen maksamiseen sovelletaan, mitä 8 §:n 2—5 momentissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Sillä, joka tuottaa sähköä puulla tai puupohjaisilla polttoaineilla omaan tai toisen käyttöön siirtämättä sähköä sähköverkkoon, on oikeus saada siitä suoritettavaa sähkövero vastavaa tukea. Tuen maksaminen toteutetaan siten, että tukeen oikeutettu verovelvollinen ilmoittaa sanotunlaisen sähkön verottomana toimituksenaan. Verottomuuden toteuttamista koskevaan menettelyyn sovelletaan muutoin valmisteverotuslain (1469/1994) säännöksiä.

Asianomainen ministeriö päättää erikseen siitä, miltä osin tässä pykälässä tarkoitettu sähkö katsotaan tuotetuksi puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla taikka muilla polttoaineilla.

Edellä 8 §:ssä ja tässä pykälässä tarkoitettuun tukeen sovelletaan lisäksi eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annettua lakia (1593/1994).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tämän lain 8 a §:n 3 momentissa tarkoitettua menettelyä sovelletaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona komissio on hyväksynyt momentissa tarkoitettun tuen. Tämän lain voimaantulon ja tuen hyväksymistä koskevan kalenterikuukauden väliseltä ajalta tuki maksetaan jälkikäteen hakemuksesta. Tuen suuruus on tällöin sähköstä maksettu vero ja tukeen sovelletaan muutoin, mitä tämän lain 8 §:n 2—5 momentissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Liite

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Perusvero	Lisävero	Huoltovarmuusmaksu
Sähkö p/kWh				
veroluokka I	1	—	3,1 ^{*)}	0,075
veroluokka II	2	—	1,675 ^{*)}	0,075
Kivihiili, kivihiilibriketit, kivihiilestä valmistetut kiinteät polttoaineet; ruskohiili mk/t	3	—	169	7
Polttoturve mk/MWh	4	—	4,2	—
Maakaasu, kaasumainen p/nm ³	5	—	14,2 ^{**)}	0,5
Mäntyöljy p/kg	6	22,1	—	—

^{*)} Sähkön veroluokan I ja veroluokan II vero on 1.1.1997—31.3.1997 välisenä aikana 2,4 penniä kilowattitunnilta. Veroluokan I vero on 3,3 penniä kilowattitunnilta ja veroluokan II vero 1,45 penniä kilowattitunnilta 1.4.1997—31.12.1997 välisenä aikana.

^{**)} Maakaasusta 1.1.1997—31.12.1997 välisenä aikana suoritettavaa veroa alennetaan 50 prosentilla.

*Ehdotus**Liite***VEROTAULUKKO**

Tuote	Tuote-ryhmä	Perusvero	Lisävero	Huoltovarmuusmaksu
Sähkö p/kWh				
veroluokka I	1	—	3,25	0,075
veroluokka II	2	—	2,02	0,075
Kivihiili, kivihiilibriketit, kivihiilestä valmistetut kiinteät polttoaineet mk/t	3	—	198,6	7
Polttoturve mk/MWh	4	—	4,9	—
Maakaasu, kaasumainen p/nm ³	5	—	8,3	0,5
Mäntyöljy p/kg	6	25,8	—	—

